

**Liturgie voor de dienst van zondagmorgen
21 augustus 2011 in de Kijfhoekkerk**

VOORBEREIDING

Aanvangslied:	Psalm 138:1,2 en 3
Stilgebed	
Bemoediging en groet	
Klein Gloria	Klein Gloria
Verootmoedigingsgebed	
Woord van vergeving	
Lied:	Evang. Lb. 377
Geloofsbelijdenis van Nicea	
Lied:	Gezang 399:1 en 3
Gebed om verlichting met de Heilige Geest	

DIENST VAN HET WOORD

Schriftlezing:	Handelingen 17:15-34	
Lied:		Gezang 86:1,2,5,6 en 7
Preek		
Lied:		Gezang 488b

DIENST VAN DE GEBEDEN EN GAVEN

Dankgebed, voorbeden, stil gebed, onze Vader	
Inzaming van de gaven	
Slotlied	Evang. Lb. 357:1,2,4 en 5
Zegen, gezongen amen	Gezang 456:3.

Geloofsbelijdenis van Nicea

Ik geloof in één God, de almachtige Vader, Schepper van de hemel en de aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen.

En in één Here Jezus Christus, de eniggeboren Zoon van God, geboren uit de Vader voor alle eeuwen, God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God uit waarachtig God; geboren, niet geschapen, één van wezen met de Vader; door Hem zijn alle dingen geworden.

Ter wille van ons mensen en van ons behoud is Hij neergedaald uit de hemel en vlees geworden door de Heilige Geest uit de maagd Maria en is een mens geworden. Hij is ook voor ons gekruisigd onder Pontius Pilatus, heeft geleden, is begraven. Op de derde dag is Hij opgestaan overeenkomstig de Schriften. Hij is opgevaren naar de hemel, zit aan de rechterhand van de Vader en zal in heerlijkheid weerkomen om te oordelen de levenden en de doden. En zijn rijk zal geen einde hebben.

En in de Heilige Geest, die Here is en levend maakt, die van de Vader en de Zoon uitgaat, die samen met de Vader en de Zoon *aanbeden en verheerlijkt* wordt, die gesproken heeft door de profeten.

En een heilige, algemene en apostolische kerk.

Ik belijd een doop tot vergeving van de zonden.

Ik verwacht de opstanding van de doden en het leven van de komende eeuw. Amen.

Schriftlezing: Handelingen 17:15-34

15. Paulus' begeleiders brachten hem naar Athene en keerden daarna weer terug, met de opdracht om tegen Silas en Timoteüs te zeggen dat ze zich zo spoedig mogelijk bij hem moesten voegen.
16. Terwijl Paulus in Athene op hen wachtte, raakte hij hevig verontwaardigd bij het zien van de vele godenbeelden in de stad.
17. In de synagoge sprak hij met de Joden en met de Grieken die God vereerden, en op het marktplein ging hij dagelijks in debat met de mensen die hij daar aantrof.
18. Onder hen waren ook enkele epicurische en stoïsche filosofen, van wie sommigen zeiden: 'Wat beweert die praatjesmaker toch?' Anderen merkten op: 'Hij schijnt een boodschapper van uitheemse goden te zijn, 'omdat ze dachten dat hij predikte over Jezus en een godin die Opstanding heette.
19. Ze namen hem mee naar de Areopagus en zeiden: 'Kunt u ons uitleggen wat die nieuwe leer is die door u wordt uitgedragen?'
20. 'Want wat u zegt, klinkt ons vreemd in de oren; we willen graag weten wat u bedoelt.'
21. Alle Atheners en de vreemdelingen die er wonen hebben immers voor haast niets anders tijd dan voor het uitwisselen van de nieuwste ideeën.
22. Paulus richtte zich tot de leden van de Areopagus en zei: 'Atheners, ik heb gezien hoe buitengewoon godsdienstig u in ieder opzicht bent.
23. 'Want toen ik in de stad rondliep en alles wat u vereert nauwlettend in ogenschouw nam, ontdekte ik ook een altaar met het opschrift: "Aan de onbekende god." Wat u vereert zonder het te kennen, dat kom ik u verkondigen.
24. De God die de wereld heeft gemaakt en alles wat er leeft, hij die over hemel en aarde heerst, woont niet in door mensenhanden gemaakte tempels.

25. Hij laat zich ook niet bedienen door mensenhanden alsof er nog iets is dat hij nodig heeft, hij die zelf aan iedereen leven en adem en al het andere schenkt.
26. Uit één mens heeft hij de hele mensheid gemaakt, die hij over de hele aarde heeft verspreid; voor elk volk heeft hij een tijdperk vastgesteld en hij heeft de grenzen van hun woongebied bepaald.
27. Het was Gods bedoeling dat ze hem zouden zoeken en hem al tastend zouden kunnen vinden, aangezien hij van niemand van ons ver weg is.
28. Want in hem leven wij, bewegen wij en zijn wij. Of, zoals ook enkele van uw eigen dichters hebben gezegd: “Uit hem komen ook wij voort.”
29. Maar als wij dan uit God voortkomen, mogen we niet denken dat het goddelijke gelijk is aan een beeld van goud of zilver of steen, het werk van een ambachtsman, door mensen bedacht.
30. God slaat echter geen acht op de tijd waarin men hem niet kende, maar roept nu overal de mensen op om een nieuw leven te beginnen,
31. want hij heeft bepaald dat er een dag komt waarop hij een rechtvaardig oordeel over de mensheid zal laten vellen door een man die hij voor dat doel heeft aangewezen. Het bewijs dat het om deze man gaat, heeft hij geleverd door hem uit de dood te doen opstaan.’
32. Toen ze hoorden van een opstanding van de doden dreven sommigen daar de spot mee, terwijl anderen zeiden: ‘Daarover moet u ons een andere keer nog maar eens vertellen.’
33. Zo vertrok Paulus uit hun midden.
34. Toch sloten enkelen zich bij hem aan en aanvaardden het geloof, onder wie ook een Areopagiet, Dionysius, een vrouw die Damaris heette en nog een aantal anderen.

Lied:

Gezang 86:1,2,5,6 en 7

Ze namen hem mee naar de Areopagus en zeiden: 'Kunt u ons uitleggen wat die nieuwe leer is die door u wordt uitgedragen? Want wat u zegt, klinkt ons vreemd in de oren; we willen graag weten wat u bedoelt.' – Hand. 17:19-20

Gemeente van onze Here Jezus Christus, wij leven in een gesecculariseerde wereld, dat is een wereld die zich wil ontdoen van de Godsdienst en tegelijkertijd nog allerlei religieuze verschijnselen kent. Veel moderne mensen maken tegenwoordig zelf een mix uit het grote aanbod op het gebied van religie en filosofie. Men is nog wel spiritueel, of kent nog wel een of andere vorm van religiositeit, of men hangt een bepaalde filosofie aan. Maar de God van Israël en Jezus Christus kent men niet dan alleen van horen zeggen.

Paulus was op zijn zendingsreis te Athene aangekomen. Hij zou daar wachten tot zijn begeleiders Silas en Timoteus bij hem gebracht zouden hebben. Wat doe je dan in die tussentijd? Je gaat de stad bekijken. Je wilt wel eens weten hoe e.e.a. er uit ziet. Je verkent de omgeving. En terwijl hij door de stand loop werd hij steeds meer verontwaardigd over wat hij allemaal zag, vooral de vele godenbeelden die je bij wijze van spreken haast op ieder hoek van de straat zag. Wat is dit? Moet Paulus gedacht hebben.

Wat zijn deze mensen ver afgedwaald van hun schepper en maker. Wat hebben ze allemaal verzonnen aan beelden die een verwrongen beeld geven van wie God werkelijk is. Wat een afgoderij. Het moet hem met een grote gruwel vervuld hebben. Want veel goden hadden met seks en genot te maken, tempelprostitutie was heel gewoon in de Griekse wereld. Je kon er de vreemdste en wildste dingen tegenkomen. Afgoderij die volkomen haaks stond op waar de God van Israël en Jezus Christus voor stonden. En dat allemaal door de staat gelegaliseerd.

Gelukkig trof Paulus er ook een synagoge aan waar hij met zijn Joodse broeders en zusters kon spreken en Grieken die de God van Israël vereerden rond de synagoge. Tenminste een paar aanknopingspunten in deze wereldstad met zijn vele afgoderij en liederlijke levenswijze.

Kunnen wij nog verontwaardigd zijn als we door de stad lopen en allerlei uitingen zien die volkomen tegen God en zijn bedoelingen ingaan. Overvalt ons nog wel eens het verdriet als je in groot winkelcentrum loopt en je dat al die kleuren mensen ziet, en denkt; hoeveel van deze mensen kennen de Here God en de Here Jezus. Mij overkomt dat wel eens, dat ik de verlorenheid van zovelen voel, ook al weet ik niets van deze mensen en heb ik ze niet gesproken.

Maar je ziet soms de leegte in de ogen en de levens van mensen. Het zal bij Paulus ook wel een mix geweest zijn van enerzijds gevoelens van verontwaardiging van zoveel verdorvenheid en tegelijk een groot verdriet over zoveel verlorenheid van mensen. Het kan zomaar op je vallen als je tussen veel mensen loopt en alle verleidingen van de grote stad ziet. Dan wordt je ziel blij als je ziet dat er ook nog kerken staan, met soms een uitnodiging aan de wand van een kerk, een spandoek of een bord. Dit filiaal is op zondag geopend. Als je weet dat daar nog mensen samenkomen die de ware God vereren.

Paulus sprak in de synagoge, maar hij sprak ook op het marktplein en ging daar dagelijks in debat met de mensen die hij daar aantrof. Dat is ook een vraag naar ons. Waar moeten wij zijn als het gaat om het gesprek over het geloof. In onze veilige comfortzone van ons gebouw de kerk, onze huiskamerbijeenkomsten door de week, of ook nog ergens anders. Hoe zijn wij met het evangelie present in onze samenleving. En durven we buiten onze eigen veilige muren het debat aan met niet- en anders gelovigen? Paulus deed het. En hij ontmoette daar mensen van allerlei slag.

Hij kwam in aanraking met de wijsgeren van de van de Griekse wereld. Met mensen die voor niets anders tijd hadden dan het uitwisselen van de nieuwste ideeën en theologische gedachten over godsdienst en filosofie. Handelingen spreekt over Epicurische en Stoïsche filosofen. Epicurus was een wijsgeer die leefde van 341-270 voor Christus. Waar het om gaat in zijn filosofie is het persoonlijk geluk.

Volgens Epicurus het hoogste goed in het menselijk leven. Centraal staat bij hem het vermijden van pijn en verdriet. Hij zag als taak van de filosofie om de mens van angsten te bevrijden, met name van de angst voor de goden en de angst voor de dood. Hij sprak wel over goden, maar die hebben eigenlijk geen rol in zijn filosofie. Je hoeft geen angst voor de goden te hebben en ook niet voor de dood, want er is geen leven na dit leven volgens Epicurus.

Wat je moet doen in dit leven is zoveel mogelijk streven naar genot en pijn zien te vermijden. En het gaat dan om puur lichamelijk genot. Niet noodzakelijke verlangens zoals het streven naar bekendheid of rijkdom kun je maar beter nalaten, want dat scheidt alleen maar onrust. Geniet van het leven en pluk dag, want als je dood bent is er niks meer. Epicurus was eigenlijk een moderne atheïst die alleen maar het genot nastreefde. Helemaal passend zou hij zijn in onze moderne genotscultuur. Je leeft maar een keer en dan moet je er voor jezelf ook uithalen wat er in zin en het opperste genot nastreven, want dood is dood.

De andere groep was die van de Stoïcijnen. Het woord Stoa betekent zuilengang, de plaats waar de filosofen bij elkaar kwamen om met elkaar te discussiëren. Zeno is een van de grondleggers die ook zo'n 300 jaar voor Christus leefde. U hebt vast wel eens gehoord het gezegde: die of die keek met een stoïcijns gezicht alsof er niets gebeurd was. Eigenlijk raakt dat precies waar het in deze filosofie om gaat. Je moet je zelf niet laten raken door wat er om je heen en met je gebeurt. Stoïcijns is dus zoiets als onaanraakbaar. Wat er met je gebeurt raakt je niet echt als je de oorzaken maar goed onderscheid. Emoties brengen je op een dwaalspoor.

Alles wat gebeurt in de wereld is volgens de Stoa van tevoren onverbiddelijk bepaald. Maar de vrijheid en autonomie van ons als mensen zit hem erin dat wij vrij zijn in onze reactie op dingen die met ons gebeuren. En deze reactie is bepalend voor ons menselijk geluk.

Als je begrijpt dat alles noodzakelijk gebeurt en dat dit zo goed is en als je het inzicht hebt dat wat we gewoonlijk als persoonlijke rampen zien, ons niet echt raakt, dan kun je gelukkig zijn, als je maar goed onderscheid wat er echt aan de hand is. Je kunt de kring van oorzaak en gevolg niet verbreken, alles is voorbestemd. En je moet proberen het stoïcijns te ondergaan, d.w.z. je er niet door te laten raken of van de wijs te laten brengen.

Tegelijk moet je ondertussen wel je morele en sociale plichten vervullen als een natuurlijk bestanddeel van het menselijke leven. Maar medelijden of barmhartigheid is volgens de stoa geen deugd. Een keiharde filosofie dus met geen ruimte voor gevoel of emotie. God was een soort vloeibare God die in elk mens zat. Hij is alom tegenwoordig en ongrijpbaar.

Hoevelen in onze tijd leven er niet stoïcijns? Zo van er zal wel iets goddelijks zijn, maar we weten niet precies wat het is. En je moet je niet laten raken door wat er in de wereld gebeurt. Een keiharde maatschappij van individualisten is het gevolg. Je leeft netjes en geeft ieder het zijne, maar de ander moet het eigenlijk zelf uitzoeken. Jij bent niet verantwoordelijk voor je medemens.

Met die mensen, genotzoekers en mensen die zich niet wilden laten raken door wat er om hen heen gebeurde was Paulus in gesprek. Ze waren nogal sceptisch over wat hij te vertellen had. Wat beweert die praatjesmaker toch? En andere dachten dat hij een boodschapper van voor de Grieken onbekende goden was. Toch wilden ze wel weten wat die nieuwe leer was. Is dat niet ook zo in onze tijd. Velen zijn niet meer met het christelijk geloof opgegroeid en weten er nauwelijks iets van af. Dat biedt toch weer nieuwe mogelijkheden om het evangelie te verkondigen in dit na-christelijke tijdperk.

Het draait namelijk in dit leven niet om het genot, ook al mogen we op gepaste wijze genieten van de dingen die God ons geeft. En dood is niet dood zoals veel mensen menen, maar dit leven is een voorbereiding op de eeuwigheid.

En barmhartigheid en liefde en gevoel en emotie doen er wel degelijk toe als het gaat om onze naaste. Niemand leeft voor zichzelf en sterft voor zichzelf. Als wij leven en sterven, leven en sterven wij voor de Heer. Wij zijn niet bedoeld als grote egoïsten, maar om samen te leven met andere mensen in liefde voor elkaar en liefde tot god die ons heeft liefgehad in Jezus Christus.

Wat Paulus deed is heel knap. Hij sloot aan bij waar deze mensen met hun godsdienstige beleving, met hun theologie, hun filosofieën en gedachtenspingsels zaten. Wat u vereert zonder te kennen kom ik u verkondigen. Je moet het maar durven om die ander als *onwetenden, als agnosten*, met al hun gefilosofeer weg te zetten. En heel eenvoudig legt Paulus dan het evangelie uit, te beginnen bij de God van Israël en te eindigen met het werk van Jezus Christus. Ook wij moeten het evangelie weer opnieuw uitleggen aan een wereld die van God los en van God vervreemd is geraakt.

Als je over een leven na de dood en over de opstanding uit de dood begint dan zal dat bij sommigen veel spot oproepen. Maar veel mensen geloven dat er nog wel iets is aan de andere zijde van dit bestaan. En dat geeft ons aanknopingspunten. Het is niet eenvoudig het geloof aan de man of vrouw te brengen. Maar toch worden wij ook door wat gelezen hebben vandaag geroepen om niet de moed op te geven en het toch te proberen. God opent ook vandaag nog steeds kanalen waardoor zijn Woord tot mensen kan komen en Hij wil ook u en jou daarvoor gebruiken. Als wij mogen spreken over Gods liefde die gekomen is in Jezus Christus voor ons mensen. God die zijn Zoon voor ons gegeven heeft zodat we niet verloren gaan. Door Hem is dood niet langer meer dood. Wij leven niet voor het genot, maar voor God.

Paulus legde het allemaal stap voor stap uit. Ook dat is een les voor ons. Je kunt niet alles in een keer vertellen aan een niet-gelovige. Dat heeft tijd nodig en veel geduld, vriendschap en een poosje willen optrekken met iemand om iemand te bevrijden van allerlei gedachtenspingsels. Veel liefde en aandacht is nodig om mensen tot Jezus te leiden.

Paulus schuwt daarbij geen enkel middel. Hij haalt zelfs Griekse filosofen aan en het altaar van de onbekende God. Jullie vereren zonder te kennen wat je vereert. En dat kom ik jullie nu verkondigen. Je kunt anderen bemoedigen, niet door af te wijzen wat mensen voor ideeën hebben, maar proberen te zoeken waar je elkaar kunt herkennen. Waar je elkaar in je gedachten over God kunt ontmoeten. Waar gedachten elkaar raken en vandaar uit met elkaar verder praten zodat je dichter bij God en Jezus komt.

Paulus deed dat heel knap, aansluiten bij de leef en denkwereld van deze Grieken en vandaar uit bruggen bouwen naar het christelijk geloof. En dan heeft hij het niet gelijk over de Zoon van God, maar over een man die van God gestuurd is, die een rechtvaardig oordeel over de wereld zal vellen. Een man die uit de dood is opgestaan. Je kunt niet alles in een keer vertellen, je moet het stapsgewijs doen. Geleidelijk aan opbouwen, datgene vertellen wat iemand verdragen kan.

En enkelen kwamen tot geloof. De oogst is niet altijd groot. Waar de eigen filosofie heel diep zit en verweven is met de mens is er kennelijk weinig ruimte om de eenvoudige boodschap van het evangelie te aanvaarden. Tenzij de Geest schoonschip maakt! Gelukkig werkt Gods Geest ook nog in deze tijd. Jezus Christus te kennen, zijn kruis en opstanding is de grootste schat! We mogen ons door Paulus laten bemoedigen, moeite en inspanning loont toch op den duur, als is het maar een enkeling die we tot God en Jezus mogen brengen. Elk mens is voor God van onschatbare waarde!

Amen.